

HIBÁS TELJESÍTÉS - A JOGSZERŰ ELÁLLÁST KÖVETŐ HASZNÁLAT ÉS AZ IGÉNYELT A HASZNÁLATI DÍJ MEGÍTÉLÉSE

A hibás teljesítésen alapuló jogszerű elállást követően az alperes nem tett eleget kötelezettségének, nem adta vissza a vételárat. A felperes nem volt köteles arra, hogy a birtokában maradt dolog használata helyett újabb anyagi források mozgósításával oldja meg gépkocsi iránti szükségletét.

Azzal, hogy a felperes bérautó jogszerű igénybevétele helyett - az ezzel felmerülő költségek, mint kár elhárítása illetőleg csökkentése érdekében - a birtokában maradt hibás terméket használta, úgy járt el, ahogyan az adott helyzetben általában elvárható, magatartása tehát kárenyhítésként értékelhető - ezért használati díj fizetésére nem köteles.

/ Ptk. 309.§ , 340.§ (1)bek./

A megyei bíróság fellebbezéssel támadott ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.995.844,- Ft-ot és ezen összegnek 2002. október 18. napjától a kifizetés napjáig járó évi 11 %-os késedelmi kamatát és 650.000,- Ft perköltséget. Kötelezte a felperest, hogy az IIF-010 frsz-ú személygépkocsit 15 napon belül adja ki forgalmi engedélyével és egyéb okmányjaival együtt az alperesnek

Ítéletében rögzítette, hogy a perbeli személygépkocsit az alperes 2002. október 17-én 5.685.000,- Ft-ért vásárolta, majd a sorozatos meghibásodások miatt 2003. április 11-én elállt a szerződéstől. Az ellátásról a bíróság jogerős közbenső ítélete megállapította, hogy jogszerű volt. A gépjárművet a felperes 2005. február 26. napjáig használta.

A jogi indokolásban kifejtette, hogy a Ptk. 320. § (1) bekezdése és a 319. § (3) bekezdése értelmében a jogszerű elállás folytán a bíróságnak az eredeti állapot helyreállításáról kellett határoznia. Ennek során a PK. 32. számú állásfoglalást kell alkalmazni, azzal a különbséggel, hogy a hibás teljesítés miatti elállás folytán az eladó a Ptk. 309. § (2) bekezdése alapján nem követelheti a rendeltetészerű használatból járó értékcsökkenés megtérítését. Álláspontja szerint nincs akadálya a rendeltetésellenes használatból eredő költségek és értékcsökkenés megtérítésének, e vonatkozásban a kiegészítő szakértői véleményben foglaltakat a bíróság elfogadta, a rendeltetésellenes használatból eredő sérülések javítási költségét 660.846,- Ft-ban, a rendeltetésellenes használatból eredő értékcsökkenés mértékét 28.310,- Ft-ban határozta meg, ezek együttes összege 689.156,- Ft-ot tesz ki. Az eredeti állapotot akként állította helyre, hogy a vételár és a fenti összeg különbözetére és 2002. október 18. napjától járó késedelmi kamatára marasztalta az alperest, emellett rendelkezett a gépjármű alperesnek való visszaadása iránt.

A felperes az elállás után a gépjárművet tovább használta, az alperes azonban az elállásra nem reagált, a gépjármű visszavétele ügyében lépéseket nem tett. A felelős őrző a dolog használatára általában nem jogosult, kivéve, ha a dolog fenntartásához a használat szükséges. Az elsőfokú bíróság megítélése szerint a perbeli esetben a használat a dolog fenntartásához szükséges volt.

Utalt arra, hogy a Győri Ítéltábla Pf.IV.20.152/2005/7. számú közbenső ítéletében kifejtette azt a nézetét, mely szerint nem lehet elvárni, hogy a szavatossági jog jogosultja a jogvita rendezéséig az autót ne használja. A megyei bíróság értékelte, hogy miután a jogalap tekintetében a jogvita eldőlt, a felperes a gépjármű használatával felhagyott, ezért részéről sem a jogok visszaélészerű gyakorlása, sem olyan rosszhiszeműség nem állapítható meg, mely az alperes használati díj iránti igényét megalapozná. Az elállás jogszerű gyakorlása esetén használati díj kivételesen, csak akkor számítható fel, ha a vevő terhére a jogok visszaélészerű gyakorlása, vagy rosszhiszeműség állapítható meg.

Az alperes és az alperesi beavatkozó pontosított fellebbezésében kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását, a felperes 2003. április 11. napjától 2005. február 26. napjáig terjedő időre havi 280.000,- Ft, összesen 6.307.333,- Ft használati díj, valamint ezen összeg középátlagos kezdő időponttól a kifizetés napjáig számított, Ptk. 301. §-a szerinti törvényes késedelmi kamatának beszámítással történő megfizetésére kötelezését. Kérték továbbá az alperest terhelő perköltség összegének a felperes javára dologi kiadások címen megítélt 160.000,- Ft-tal való leszállítását.

A fellebbezésükben hangsúlyozták, hogy az elállás bejelentésével a felperes a felelős őrző jogállásába került, fő szabályként a dolog használatára nem volt jogosult, ezzel szemben a megyei bíróság a használati díj megfizetése iránti igényt arra alapítva utasította el, hogy a gépjármű használata a dolog fenntartásához szükséges volt, továbbá a felperestől nem várható el, hogy a jogvita rendeződéséig ne használja a gépjárművét. A Ptk. 196. § (2) bekezdése a használatra a felelős őrző esetében csak akkor ad lehetőséget, ha az a dolog fenntartásához szükséges, ugyanakkor egyértelmű, hogy a gépjármű fenntartásához nem szükséges annak használata. A felperest semmi nem akadályozta meg abban, hogy az elállás bejelentését követően a gépjármű megfelelő őrzéséről, illetve átadásáról gondoskodjon és a jogvita rendeződéséig például bérautót vegyen igénybe. A Polgári Törvénykönyv rendelkezéseit nem lehet elvárásokkal felülírni, a használati díj iránti alperesi követelés megalapozott, ezért a fellebbezésekben indítványozták, hogy az ítéltábla rendeljen ki szakértőt annak megállapítására, hogy a felperes a jogosulatlan használat ellenértékeként milyen mértékű használati díj megfizetésére köteles.

I.r. alperes fellebbezésében kiemelte, hogy megítélése szerint az autó használatának ellenértékével a felperes jogalap nélkül gazdagodott.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az ítélet helybenhagyását és az alperes perköltségben való marasztalását indítványozta. A Ptk. 309. § (2) bekezdéséhez fűzött miniszteri indoklásra utalva kifejtette, hogy a Ptk. 4. § (4) bekezdésével sem lenne összeegyeztethető, hogy használati díjat követelhesen az a kötelezett, aki húzza-halasztja a szavatossági kötelezettsége teljesítését. Kiemelte, hogy a felperes az elállást bejelentő nyilatkozatában és az azt követő, július 9-i levelében felajánlotta a gépjármű visszaszolgáltatását, kész volt a gépkocsit birtokba adni, az alperes azonban nem reagált az elállásra és nem tett lépéseket az autó visszavétele ügyében, holott a felelős őrzés szabályai alapján a jogosultat terheli az elviteli kötelezettség. Álláspontja szerint az autó fenntartásához szükséges volt annak használata, a szakértő ugyanis 2006. április 14-i szakvéleményében megállapította, hogy a féktárcsák állapota a leállítás, az

üzemszerű használaton kívül helyezés miatt vált rendellenessé. A Ptk. 196. § (2) bekezdése a használat szankciójaként - ha ebből eredően kár keletkezik - kártérítési kötelezettséget nevesít, ilyen igényt az alperes tehát csak kártérítés jogcímén érvényesíthetne, ehhez viszontkeresetre lenne szükséges, erre azonban nem került és már nem is kerülhet sor.

A fellebbezési eljárásban az alperesi beavatkozó az elsőfokú eljárásban, valamint a fellebbezésében előadott érveit fenntartotta.

Az alperes észrevételeiben hangsúlyozta, hogy a PK. 32. számú állásfoglalás ugyan a Ptk. 237. § (1) bekezdése kapcsán, de az elállás következtében helyreállítandó eredeti állapot vonatkozásában is kimondja, hogy a bíróságnak olyan helyzetet kell teremteni, mintha a szerződés létre sem jött volna. Nincs jelentősége annak, hogy a felek bármelyike jó, vagy rosszhiszemű magatartást tanúsított. Aki valamely dolog visszaadására köteles, a birtoklás időtartamára általában a szokásos bérnek, haszonbérnek megfelelő használati díjat tartozik megfizetni. Az alperes álláspontja szerint a Ptk. 309. § (2) bekezdésére való felperesi hivatkozás alaptalan, ugyanis ez a jogszabályi rendelkezés az elállás közléséig alkalmazandó, az elállástól kezdődően azonban a dolog birtokosa a felelős őrzés szabályai szerint köteles eljárni. A dolgot nem használhatja, felel a jogellenes használatból eredő károkért és használati díj fizetésére köteles. Ilyen igényt nemcsak viszontkeresettel lehet érvényesíteni, az eredeti állapot helyreállítása körében a bíróságnak erről kérelemre rendelkeznie kell. Utalt arra, hogy az alperes és a beavatkozó a per során végig hangsúlyozta a használati díj megtérítésére irányuló igényét, bizonyítást is indítványozott. A használati díjat és kamatait a felperesi követelésbe beszámítva megállapítható, hogy az alperes a felperesnek nem tartozik. Kifejtette azt is, hogy a Ptk. 196. § (3) bekezdése szerint a felelős őrző köteles az elfogyasztott hasznok értékét megtéríteni, a gépjárműhasználat ellenértéke e rendelkezés alapján térítendő meg.

Az ítélettel szemben benyújtott fellebbezések a per fő tárgya körében az alábbiak szerint alaptalanok.

Az ítélet tábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a per, ezen belül a fellebbezési eljárás tárgyát képező alperesi használati díj iránti igény eldöntéséhez szükséges körben lefolytatta a bizonyítási eljárást, helyes tényállást állapított meg és érdemben helyes döntést hozott, ítélete indokolása azonban az alábbiak szerint részben módosításra, illetve kiegészítésre szorul.

A perrel érintett hibás termék egy személygépkocsi, fenntartásához – az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben – nem szükséges a használata.

Nem helytálló az a felperesi álláspont sem, hogy az alperes csak viszontkeresettel érvényesítheti használati díj iránti igényét, erre ugyanis beszámítási kifogás útján is van eljárási lehetősége, igényét pedig már az elsőfokú eljárás során előterjesztette (Pp.247.§ (3) bekezdés).

Az ítélet tábla megítélése szerint téves az alperes Ptk. 309. § (2) bekezdésének alkalmazhatóságával kapcsolatos jogértelmezése, ugyanis ez a jogszabályi rendelkezés nem csak az elállás közléséig irányadó. Éppen ennek az alkalmazása során alakult ki

az az egységes bírói gyakorlat, hogy a szavatosságon alapuló kötelezettségének teljesítésével késedelmeskedő eladó a vevőtől a hibás termék használatáért használati díjat csak kivételesen, mégpedig akkor követelhet, ha a vevő terhére a jogok visszaélészerű gyakorlása, vagy rosszhiszeműség állapítható meg.

Az ítélet tábla álláspontja szerint ennek a - Legfelsőbb Bíróság 1971.EI.II.D.22. számú tanácselnöki értekezleteti véleményén nyugvó, a Polgári Törvénykönyv magyarázatában a 309.§-sal kapcsolatosan kifejtett, de eseti döntésben (BH.1988.41.) is megjelenő – jogelvnek az érvényesítését az alábbiak indokolják:

Az alperes hibás teljesítésére alapított jogszerű felperesi elállásból a felperesnek a vételár visszafizetése iránt keletkezett igénye.

Az alperes nem tett eleget kötelezettségének, nem adta vissza a vételárat, így a felperest nem hozta abba a helyzetbe, hogy a személygépkocsi iránti szükségletét másik vásárlásával újból megoldja. Ilyen esetben, ahogy erre az alperes is utalt, a felperesnek jogában állt volna autót bérelnie, ennek használatával kapcsolatban felmerült terheket azonban az alperes lenne köteles viselni, hiszen ezek az alperes mulasztására vezethetők vissza.

Az ítélet tábla álláspontja szerint ugyanakkor a felperes nem kötelezhető arra, hogy a birtokában maradt dolog használatát mellőzve, a vételárhoz való hozzájutás hiányában újabb anyagi források mozgósításával oldja meg gépkocsi iránti szükségletét. Azzal, hogy a felperes bérautó igénybevétele helyett - az ezzel felmerülő költségek, mint kár elhárítása illetőleg csökkentése érdekében - a birtokában maradt hibás terméket használta - a Ptk.340.§ /1/ bekezdésében foglaltakra figyelemmel -, úgy járt el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, magatartása tehát egyfajta kárenyhítésként értékelhető.

A perbeli esetben a fentebb kifejtettekre tekintettel a hibásan teljesítő alperes okozta azt, hogy a felperes kénytelen volt a dolgot tovább használni, ezért a Ptk. 4.§ /4/ bekezdésében foglaltakra figyelemmel sem tarthat igényt használati díjra.

A fentebb kifejtettekre tekintettel az ítélet tábla a megyei bíróság ítéletét a per fő tárgya vonatkozásában a Pp.253.§ /2/ bekezdés első fordulata alapján helybenhagyta, míg a perköltségre vonatkozó rendelkezést a 253.§ /2/ bekezdés második fordulata alapján megváltoztatta, a felperes javára fizetendő perköltség összegét 160.000.- Ft-tal leszállította.

Az ítélet tábla a Pp.81.§ /1/ bekezdése alapján a fellebbezési eljárásban való pernyertesség arányát figyelembe véve kötelezte az alperest a felperes javára megállapított másodfokú perköltség megfizetésére. Tekintettel volt arra, hogy az alperesnek az általa lerótt fellebbezési eljárási illetékből 9.600.- Ft-ot a felperes tartozik megfizetni. Az alperes ennek és a részleges pernyertesség arányában a 32/2003. VIII.22. IM rendelet 3.§ a./ pontjában, valamint /5/ és /6/ bekezdésében foglaltak szerint megállapítható ügyvédi munkadíjnak egymással szembeni beszámításával 120.000.- Ft másodfokú perköltség megfizetésére köteles.

(Győri Ítélet tábla Pf.IV.20.384/2006/8.szám)

